

A járványveszély miatt többször meghosszabbított futamidő alatt – a részjelentésekben leírt egyéb nehézségek közepette – a csoportnak a magyarországi reneszánsz művészet kutatásához rendkívül sokat sikerült hozzátennie. Megjelent 6 könyv (ebből kettő kétkötetes), továbbá 30 tanulmány, amelyek közül kiemelkedik Pócs Dánielnek az a cikke, amelyben Handó György könyvtárának kódexeit sikerült azonosítani, és ezzel a 15. századi hazai könyvtártörténet igen jelentős fejezettel gazdagítani. Zsupán Edina Vitéz János érdeklődését az antik építészeti terminusok iránt sikerült felismernie Vitéz bécsi Plinius-kódexében, és számtalan kérdést vetett fel a Corvina-könyvtár scriptoraival, miniátoraival kapcsolatban. Gulyás Borbála kiadta a 16. század legnagyobb európai kalligráfusának, Bocskay Györgynek a végrendeletét, és sok új felismerést közölt a Habsburgok uralta Magyarország késő reneszánsz miniatúrafestészetéről, kalligráfiájáról, az udvari ünnepekről. Mikó Árpád közreadta a Jagelló-kori címerlevelek mintegy 160 tételes, teljes korpuszát, valamint a Bátory István erdélyi fejedelem és lengyel király kiadta armálisok – előzőleg kutatatlan – korpuszát is (50 tétel). Előbukkant Mátyás király könyveinek, vagyis a Corvinának az egyik budai (olasz) scriptora is.

Vezető részt vállaltak a csoport tagjai az elmúlt évtized legjelentősebb reneszánsz kiállításainak szervezésében és katalógusaik szerkesztésében (és megírásában): Kiss Erika a Nemzeti Múzeum reformáció-kiállításának katalógusát szerkesztette (Ige-idők. A reformáció 500 éve. Szerk. Kiss Erika, Zászkaliczky Zsuzsa, Zászkaliczky Márton. Magyar Nemzeti Múzeum, 2019), amelyben (a nemrég elhunyt) Galavics Géának korszakos jelentőségű, könyvnyi tanulmánya jelent meg az árvai vár Thurzó-kápolnájáról, Mikó Árpádnak pedig a templomi képhasználatról írott átfogó, írásos forrásokon alapuló tanulmánya. A másik nagy vállalkozás az OSZK Corvina-kiállítása és annak tudományos katalógusa volt, amely Zsupán Edina szerkesztésében jelent meg. Ebben Zsupán Edinának és Mikó Árpádnak jelent meg összefoglaló tanulmánya, Zsupán Edina, Mikó Árpád és Pócs Dániel 56 katalógustételt írt. Zsupán Edina szerkesztette a New York-i Pierpont Morgan Libraryben őrzött Kálmáncsehi Breviárum és Misszále facsimile kiadását kísérő tanulmánykötetet, benne Zsupán Edina és Mikó Árpád tanulmányaival. A reneszánsz korszakot, valamint annak határait is körüljáró tanulmánykötetet is kiadtunk, Galavics Géza 80. születésnapjának tiszteletére, Gulyás Borbála, Mikó Árpád és Ugry Bálint szerkesztésében. Benne többek között Gulyás Borbála, Mikó Árpád, Zuzana Ludiková és Kiss Erika tanulmányaival.

Önálló kötetek is megjelentek. Gulyás Borbála a magyar tudomány évszázados mulasztását pótló Bocskay György-monográfiája (366 lap), amelyet 2023-ban sikerült teljes egészében angol nyelven is megjelentetnünk (408 lap). Kiss Erikának a késő reneszánsz ötvösművészet történetét bemutató, korszakos jelentőségű, modern szemléletű

monográfiája is a teljesítményt gazdagítja (277 lap). Megjelenés alatt van Zsupán Edina önálló monográfiája a wolfenbütteli corvinákról, jelenlegi helyükre kerülésükről, recepciótörténetükről stb., ennek német nyelvű, wolfenbütteli kiadását segítettük elő a teljes szöveg lefordításával. Ugyancsak megjelenés előtt áll az *Acta Historiae Artium*-ban Mikó Árpád nagy terjedelmű tanulmánya a késő középkori magyarországi antikva betűs, kőbe vésett feliratokról.

A vállalkozás minden része a magyarországi reneszánsz története új elemeinek, új összefüggéseinek feltárására irányult – amint ezt a publikációk sora mutatja –, egyik lényeges tételét, a reneszánsz történetét bemutató monográfiát azonban nem lehetett kiadni. Elkészült a kézirat (20 szerzői ív, mintegy 1200 lábjegyzettel), de az utolsó fázisban, teljesen váratlanul olyan mennyiségű írásos forrást tárt fel a külső kutatás, hogy ennek következtében a Mátyás- és a Jagelló-kort – a kötet több mint felét – teljesen újra kell gondolni és át kell fogalmazni. Doris Carl firenzei levéltári leletei (2023 elején megjelent cikkében) alapján érintik a budai királyi palota építkezéseit, a híres budai bronzszobrokat, az itáliai kőfaragók Jagelló-kori szerepét Budán és Esztergomban, és még a Bakócz-kápolna tervező építészének eddig ismeretlen személyét is. A Vestigia-kutatócsoport a modenai levéltári anyag publikálásába és feldolgozásába fogott bele, ami elsősorban az 1500 előtti időszakot érinti, a Mátyás-kort és a korai Jagelló-kort; de még Vitéz János esztergomi palotájáról is teljesen új adatok bukkantak hirtelenül elő. Farbak Péter 2021-es cikke (*Művészettörténeti Értesítő*) és az új levéltári források ismeretében teljesen újra kell értékelnünk Aragóniai János és Beatrix szerepét a magyarországi reneszánsz történetében. Nagy Eszter (leadott, még nem védett) PhD-disszertációja egészen új felismeréseket, összefüggéseket mutat ki a budai Mátyás-kori miniátorok munkásságáról. A korábbi koncepciót valósággal szétbombázták a legújabb fejlemények. Legalább egy év kell a korábbi modell újrakoncipálásához és átfogalmazásához.

Mikó Árpádnak a reneszánsz miniatúrafestészet és könyvkultúra történetéről összeállított, monografikus igényű tanulmánygyűjteménye ezekre az újdonságokra részben reflektál (a lábjegyzetekben ezt meg lehetett oldani). A közel hatszáz oldalas, harminc tanulmányt magába foglaló duplakötet áttekinthetővé teszi a reneszánsz könyvfestészet és címereslevél-festészet történetét Magyarországon, bemutatva a legfontosabb, interdiszciplináris problémákat és a korszak főműveit a Mátyás-kortól az erdélyi fejedelmek koráig. Integrálja a Corvina kutatástörténetét is a 19. és a 20. század történelmébe. Aktualitását és használhatóságát jelzi, hogy az OSZK-ban épp egy nagy kódexkiállítást készítenek elő, a Nemzeti Múzeumban pedig az Isztambulból visszakérült corvinák kerültek fókuszba a török-magyar kapcsolatokat bemutató, tervezett kiállításban. Mindkét vállalkozás aktuális szakirodalomként használja a könyvet. Az eddig megismert (megjelenés előtt álló) recenzió is a munka monográfia jellegét emeli ki.

Valamennyi megjelent és megjelenés előtt álló folyóiratcikk, tanulmánygyűjtemény és önálló monográfia alapvető szakirodalma lesz a további reneszánsz kutatásoknak, és a kutatás során összegyűlt anyag hasznos kiindulópontja lesz a további munkáknak.

Publikációk, amelyekben feltüntettük az NKFIH támogatását

Könyvek:

„Az ország díszére”. A Corvina könyvtár budai műhelye. Szerk. Zsupán Edina. OSZK, Budapest 2020, 488 pp.

Gulyás Borbála: Bocskay György kalligráfus művészete. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet, Budapest 2020, 366 pp., 212 kép

Reneszánsz és barokk Magyarországon. Művészettörténeti tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. I–II. Budapest 2021. Szerk. Gulyás Borbála, Mikó Árpád, Ugry Bálint. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet 2021. 287 + 363 pp.

Kiss Erika: „... az mi kevés ezüst marhácskám vagyon...” Ötvösművek a három részre szakadt Magyarországon. Martin Optiz, Budapest 2022, 270 pp., 133 kép

Gulyás, Borbála: The Art of the Calligrapher George Bocskay. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet, Budapest 2023, 408 pp., 212 kép

Mikó Árpád: Régi magyar bibliofilek nyomában. Tanulmányok a magyarországi reneszánsz könyvkultúra és miniaturafestészet köréből, 15–17. század. I–II. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet, Budapest 2023, 295 + 273 pp., 235 kép

Folyóiratcikkek, könyvrészletek:

Pócs Dániel: Handó György könyvtára. *Ars Hungarica* 42 (2016) [recte 2017] 309–338.

Mikó Árpád: Festett oklevelek és kódexek a késő középkori Magyarországon. A művészettörténetész dilemmái. *Művészettörténeti értesítő* 66 (2017) 302–311.

Gulyás Borbála: Bocskay György kalligráfus végrendelete. *Művészettörténeti Értesítő* 66 (2017) 313–320.

Zsupán Edina: A Corvina könyvtár „első címerfestője”: stílushűség és imitáció. A Philostratus- és a Ransanus-corvina provenienciájához. Művészettörténeti értesítő 66 (2017) 273–302.

Mikó Árpád: A magyarországi oszmán-török épületek szerepe művészettörténetünkben. Műemlékvédelem és művészettörténet-írás. In: Viszály és együttélés. Vallások a török hódoltság korában. Szerk. Ittész Gábor. Budapest 2017, [recte 2018] 407–424.

Gulyás Borbála: Szentgyörgyi Gábor Nádasdy Tamás-életrajza és sírfelirata Istvánffy Miklós másolati könyvében, valamint a nádor és felesége lékai síremlékén. In: A könyv és olvasója. Szerk. Fábián L. et al. Budapest 2018, pp. 59–74.

Mikó Árpád: Arcképek, síremlékek, könyvek. Istvánffy Miklós és a művészetek. In: A magyar történelem folytatója. Szerk. Ács Pál, Tóth Gergely. Budapest 2018, 235–247.

Mikó Árpád: Arckép és önarckép. Verancsics Antal (1504–1573) és a művészetek. Művészettörténeti Értesítő 67 (2018) 5–25.

Mikó Árpád: Veszprém, Esztergom, Pest. Tóth Sándor és a magyarországi kora reneszánsz kőfaragványok kutatása. Művészettörténeti Értesítő 67 (2018) pp. 267–275.

Mikó Árpád: A Mátyás-kori címereslevelek a miniaturafestészet történetében. In: A Hunyadiak címereslevelei 1447–1490. Szerk. Avar Anton. MNL OL, Budapest 2018, pp. 15–22.

Mikó, Árpád: A Renaissance Dream: Arts in the Court of King Matthias. In: The Art of the Medieval Hungary. Edited by Xavier Barral i Altet, Pál Lővei, Vinni Lucherini, Imre Takács. Viella, Roma 2018, pp. 319–332.

Mikó Árpád: Reneszánsz művészet Mátyás király udvarában. In: Mátyás király emlékkönyv. Szerk. Bódvai András. Magyarság Háza, Budapest 2019, pp. 183–203.

Mikó Árpád: De cultu imaginum. Adalékok a felekezetek templomi képhasználatához a kora újkori Magyarországon. In: Ige-idők. A reformáció 500 éve. Szerk. Kiss Erika, Zászkaliczky Zsuzsa, Zászkaliczky Márton. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 2019, pp. 246–276.

Zsupán Edina: A Corvina Könyvtár budai műhelye. Századok 153 (2019) pp. 997–1036.

Gulyás, Borbála: The Second Letters Patent (Grant of Barony) Issued to Nicolaus Olahus (1558–1560). In: Nicolaus Olahus 450. Tagungsband der Internationalen Konferenz zum 450. Todestag von Nicolaus Olahus. Hg. Emőke Rita Szilágyi. Wien 2019, pp. 37–50.

Zsupán Edina: A budai műhely. In: „Az ország díszére”. A Corvina könyvtár budai műhelye. Szerk. Zsupán Edina. Budapest 2020, 21–62.

Mikó Árpád: Konstrukció és rekonstrukció. Adalékok a Corvina budai műhelyének historiográfiájához. In: „Az ország díszére”. A Corvina könyvtár budai műhelye. Szerk. Zsupán Edina. Budapest 2020, 63–81.

„Az ország díszére”. A Corvina könyvtár budai műhelye. Szerk. Zsupán Edina. Budapest 2020, 56 katalógustétel: a3, A4, B1, B2, B3, D1, D2, D5, D6, d9, d10, d11, D12, D13, E2, E3, E4, E5, E6, e7, E9, E10, E13, F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, F10, F11, F12, F13, G1, G6, H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7, H8, H9, H10, H11, H13, h14, H19, H20, H21, I1, I3. (Mikó Árpád, Pócs Dániel, Zsupán Edina)

Mikó Árpád: A bazini plébániatemplom reneszánsz szószéke (1523) Művészettörténeti Értesítő 69 (2020) 235–238.

Mikó Árpád: Marosi Ernő és a magyarországi reneszánsz kutatása. Enigma No 100. Budapest 2020, 67–74.

Mikó Árpád: Galavics Géza és a magyarországi késő reneszánsz művészet. Enigma No 102. Budapest 2020, 29–38.

Mikó Árpád: Schönherr Gyula és a firenzei Calderinus-kódex. Kísérlet egy corvina megszerzésére a Nemzeti Múzeum számára 1899-ben. In: „Mestereknek gyengyének”. Ünnepi kötet Madas Edit hetvenedik születésnapjára. Szerk. Hende Fanni, Kisdi Klára, Korondi Ágnes. Budapest 2020, 183–193

Mikó Árpád: Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem címereslevelei. In: Arte et ingenio. Tanulmányok Kovács András hetvenötödik születésnapjára. Szerk. Gálfi Emőke, Kovács Zsolt, P. Kovács Klára. Kolozsvár–Budapest 2021, 469–491.

Mikó Árpád: Nicolaus, scriptor librorum serenissimi Matthiae regis. A Corvina könyvtár budai scriptora. Művészettörténeti Értesítő 70 (2021) 109–112.

Zsupán Edina: Vitéz János Pliniust olvas. A laurentumi villaleírások és a magyar humanizmus kapcsolatához. Művészettörténeti Értesítő 70 (2021) 93–108.

Gulyás, Borbála: Festivities Celebrating the Coronations of the Habsburgs Maximilian and Rudolf as King of Hungary in Pozsony/Bratislava, 1563 and 1572. In: Martí, Tibor; Roberto, Quirós Rosado (szerk.): Eagles Looking East and West. Dynasty. Ritual and Representation in Habsburg Hungary and Spain. Turnhout, Brepols Publishers 2021, 77–95.

Gulyás Borbála: Donat Hübschmann magyarországi megrendelői. Négy metszet és négy minitúra. In: Reneszánsz és barokk Magyarországon. Művészettörténeti tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. I–II. Budapest 2021. Szerk. Gulyás Borbála, Mikó Árpád, Ugry Bálint. BTK Művészettörténeti Intézet 2021. I., 73–100.

Mikó Árpád: Török szőnyegek Erdélyben. Az 1914-es törökszőnyeg-kiállítás rekonstruált katalógusának margójára. In: Reneszánsz és barokk Magyarországon. Művészettörténeti tanulmányok Galavics Géza tiszteletére. I–II. Budapest 2021. Szerk. Gulyás Borbála, Mikó Árpád, Ugry Bálint. BTK Művészettörténeti Intézet 2021. I., 177–186.

Mikó Árpád: Címereslevelek a Jagelló-kori Magyarországon. Függelékben a II. Ulászló és II. Lajos királyok által adományozott címereslevelek jegyzékével (1490–1526). Művészettörténeti Értesítő 70 (2021) 257–303.

Gulyás Borbála: Könyv-tárgy-történet. Újlak város kiváltságlevele (1525/1526–1528–1783). In: Látkép 2021. Művészettörténeti tanulmányok. Szerk. Árvay-Józsa Kity et al. BTK Művészettörténeti Intézet, Budapest 2022, 271–278.

Mikó, Árpád: Style and Inscription. Inscriptions in Classical and Early Humanist Capital Letters Cut in Stone in Hungary in the Age of King Matthias and the Jagiellos. Acta Historiae Artium (2023) (sajtó alatt)